

Introductie Oorlog in de klas van Theo Engelen

Benodigheden

Koffer met boeken

Dagboek van Roos

Persoonsbewijs

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

www.vergetenoorlog.nl

[Film Herdenking kindertransport 1943](#)

[Clip Gerard van Maasakkers](#)

Deze links staan voor u klaar bij *tips* op de homepage van

www.vergetenoorlog.nl

Introductie

Start de introductie van het verhaal *Oorlog in de klas* met het dagboek van Roos. Het Dagboek van Anne Frank zal voor veel kinderen bekend zijn. Anne was niet het enige meisje dat tijdens de oorlog een dagboek bij hield. Roos deed dit ook. Door deze dagboeken weten we hoe het was om zoals Anne ondergedoken te zijn of zoals in het dagboek van Roos in Kamp Vught opgesloten te zijn. Het dagboek is Kamp Vught uitgesmokkeld. Roos wilde dat het terecht zou komen bij Lex, haar vriend. Lees voor: 25 april 1943. Naast de gele Jodenster was het persoonsbewijs dat iedereen bij zich moest hebben voorzien van een J. Zoals het persoonsbewijs dat aan het project toegevoegd is.

Kamp Vught is nu een Nationaal monument. Op 5 september 2004 zong Gerard van Maasakkers het lied 'Kamp Vught' "Wa zoude gij dan doen?" op de fusilladeplaats tijdens de herdenking van de ontruiming van kamp Vught in september 1944. Bekijk de dvd-clip van [dit optreden](#).

De sfeer van de clip en het verhaal in het lied is indrukwekkend. Het geeft een beeld van de dagelijkse werkelijkheid en stelt een belangrijke vraag: "Wa zoude gij dan doe?" Een vraag die na het lezen van het boek aan de orde kan komen.

Voorlezen: bladzijde 15 t/m 17.

Suggestie na het lezen van *Oorlog in de klas*

www.nmkampvught.nl

Op deze site van het Nationaal Monument Kamp Vught staat informatie over het Kindergedenkteken, het monument met de namen en leeftijden van de 1.269 joodse kinderen die in juni 1943 zijn weggevoerd met de zogenoemde kindertransporten. Het kindertransport wordt beschreven in het boek *Oorlog in de klas* van Theo Engelen. Op [deze pagina](#) staat informatie over het Kindergedenkteken.

[Film Herdenking kindertransport 1943](#) is een korte film (7:05 min) waarin het Kindergedenkteken te zien is.

[Tv-serie 13](#) in de oorlog bevat de afleveringen: 3. NSB, 4. Joden, 8. Vernietiging.

Introductie Bommen op ons huis van Martine Letterie

Benodigheden

Koffer met boeken

Ansichtkaart met het beeld van Zadkine

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

[De Verwoeste stad van Ossip Zadkine](#)

www.vergetenoorlog.nl

Deze links staan voor u klaar bij *tips* op de homepage van

www.vergetenoorlog.nl

Introductie

Start de introductie van het verhaal *Bommen op ons huis* met het voorlezen van bladzijde 5 en 6 tot Oorlog! Zo spannend! Vier dagen later denkt Fien heel anders over de oorlog. Lees verder op bladzijde 39 tot en met bladzijde 43.

Martine Letterie schreef het boek *Bommen op ons huis* en zij stuurde de ansichtkaart van Zadkine. Bespreek wat het beeld van Zadkine te maken kan hebben met het net gehoorde verhaal. Informatie hierover vindt u op

<http://www.digischool.nl/ckv2/bevo/zadkine/ossipzadk.htm>

Lees de achterkant van de ansichtkaart Zadkine voor: een boodschap van Martine Letterie aan de leerlingen.

Suggestie na het lezen van *Bommen op ons huis*:

www.tweedewereldoorlog.nl

Aan de hand van twaalf thema's kunnen leerlingen van alles te weten komen over bijvoorbeeld Nederland in oorlog, het verzet en het dagelijks leven. Op de website ook een digitale tentoonstelling [De eerste vijf dagen](#) waarmee de bezoeker wordt meegenomen naar 10 mei 1940 om 3.55 uur. Je ontwaakt in een woonhuis en hoort de geluiden van de eerste Duitse bommenwerpers. Je kunt zelf de radio bedienen of de kranten lezen met berichten van toen. Aan de muur hangen portretten van ooggetuigen uit die tijd. Als je een foto aanklikt hoor je hun oorlogsverhaal.

Martine Letterie vertelt op haar website in een [filmpje](#) over het boek *Bommen op ons huis*. Op deze site vertelt Martine Letterie ook over haar andere boeken die zij over de Tweede Wereldoorlog schreef: *Oorlog zonder vader*, *Verzet tegen de vijand*, *Hanna's reis en Groeten van Leo*.

[Tv-serie 13](#) in de oorlog bevat de afleveringen: 1. Een stad in brand.

Introductie Kamp in de jungle van Joyce Pool

Benodigdheden

Koffer met boeken

Schetsboekje

Wereldkaart

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

www.vergetenoorlog.nl

Introductie

Introduceer het verhaal *Kamp in de jungle* met het schetsboek. De tekeningen in dit schetsboek zijn gemaakt door Rolf Breier. Vertel het verhaal dat *Kamp in de jungle* gebaseerd is op het ware verhaal van Rolf Breier. In het verhaal heet hij Dieter Schmidt. De originele tekeningen geven de gruwelijke werkelijkheid weer die Dieter (alias Rolf) meemaakte: De kooi waarin zij in het ruim van het schip Tjisadane verscheept werden naar Suriname; De cel in Fort Nieuw Amsterdam; en het kamp Jodensavanne.

Voorlezen: bladzijde 10 t/m 13 eerste alinea van *Kamp in de jungle*

Laat op de wereldkaart zien wat een enorme zeereis Dieter en zijn medegevangene hebben gemaakt van Indonesië (Nederlands Indië) naar Suriname

Suggestie na het lezen van *Kamp in de jungle*

Achterin het boek wordt als bron genoemd de televisiedocumentaire *De Groene Hel* (Tros tv 1995) waarin onder andere Rolf Breier vertelt over zijn leven in het kamp Jodensavanne in Suriname waar hij tot juli 1946 gevangen zat. Via [Teleblik](#) kunt u deze documentaire, of fragmenten daaruit samen met u leerlingen bekijken.

Op het internet zijn afbeeldingen te vinden die aansluiten bij het boek via de zoekwoorden Jodensavanne en Tjisadane.

Meer informatie over de Tweede Wereld oorlog in Suriname, Nederlandse Antillen, Aruba en in Nederlands Indië op de site van het [Verzetsmuseum](#). Op de site van Kamp Westerbork staat ook een [filmclip](#) met het verhaal van de bezetting in Nederlands Indië en het verhaal van de Nederlanders in Zuid-Oost-Azië in de periode 1942-1949.

[Aflevering 11](#) van de tv serie 13 in de oorlog gaat over Indië.

Introductie *Werken voor de vijand* van *Arend van Dam*

Benodigheden

Koffer met boeken

Affiche Arbeid voor allen

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

www.vergetenoorlog.nl

[Filmclips Arbeidsinzet \(aflevering 4 De Oorlog NPS\)](#)

De link staat voor u klaar bij *tips* op de homepage van www.vergetenoorlog.nl.

Start de introductie van het verhaal *Werken voor de vijand* met het bekijken en bespreken van het affiche *Arbeid voor allen*. Wat roept het bij de leerlingen op? Wat weten ze van dit onderwerp? Wat zouden zij hebben gedaan?

Meer informatie vindt u op [de site deoorlog NPS aflevering 4](#) of in [Aflevering 7](#) (Gewapend verzet) van de tv serie 13 in de oorlog.

Voorlezen: eerste hoofdstuk van *Werken voor de vijand*

Suggestie na het lezen van *Werken voor de vijand*

Werken voor de vijand is gebaseerd op het verhaal van de vader van Arend van Dam. Zijn vader Albert van Dam werd tijdens de Tweede Wereldoorlog te werk gesteld in Duitsland bij de Opelfabriek. In het boek zijn hiervan enkele foto's te zien. Op de [website van Arend van Dam](#) staat hierover informatie met onder andere een filmpje waarin Arend van Dam en zijn vader een bezoek brengen aan de Opelfabriek in Duitsland.

Introductie *Opgejaagd* van Lydia Rood

Benodigheden

Koffer met boeken

Distributiekaart met textielbonnen

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

www.vergetenoorlog.nl

[Filmclip Schaarste, distributie en bonnen \(aflevering 4 De Oorlog NPS\)](#)

[Filmclip Lydia Rood over Opgejaagd](#)

www.romasinti.eu

Deze links staan voor u klaar bij *tips* op de homepage van www.vergetenoorlog.nl

Introductie

Start de introductie van het verhaal *Opgejaagd* met het voorlezen van bladzijde 12 t/m 15 tot 'Hoe kon zo'n sterke brug nou zomaar inzakken?' Tot dat moment denkt Maira: 'Oorlogen gaan om grondgebied. Dat heeft niets met ons te maken. Mensen van de weg hebben de hele wereld.' Dat blijkt niet zo te zijn. Lees verder bladzijde 19 t/m 23.

Laat de distributiebonnen zien en vertel waar die voor dienden. Informatie hierover vindt u ook in de [Filmclip Schaarste, distributie en bonnen \(aflevering 4 De Oorlog NPS\)](#) of op de site van het [Verzetsmuseum](#).

Distributiebonnen komen in het boek ter sprake op bladzijde 36 en 42.

Een uitgebreider portret van de schrijfster kunt u bekijken op de site [Leesplein](#).

Lydia Rood vertelt hierin ook over het boek *Opgejaagd* (2:11 min)

De leerlingen kunnen dit eventueel gebruiken tijdens hun presentatie.

Suggestie na het lezen van *Opgejaagd*

[Kamp Westerbork / Westerborkportretten](#)

Deze site bevat portretbeschrijvingen van mensen uit het kamp Westerbork. Via de knop *anderen* kan gezocht worden naar het portret van Settela Steinbach. De foto van dit meisje is het symbool geworden voor de Holocaust. Lydia Rood gebruikte deze foto voor haar boek *Opgejaagd* en beschrijft op pagina 84 het transport uit Westerbork.

Hoofdpersoon Maira kijkt vanaf haar schuilplaats naar het vertrek:

“Een man tuurde door een camera op een driepoot, alsof hij een vakantiereisje filmde.

Maira volgde met haar blik de richting van de camera. Ineens zag ze iets wits in een deuropening. Was dat Settela's hoofddoek? Het meisje merkte niet dat ze werd gefilmd, ze keer naar iets op het perron...”

Op www.romasinti.eu kunnen de leerlingen lezen over Settela Steinbach én Zoni Weisz, de jongen waarop de hoofdfiguur Maira uit *Opgejaagd* gebaseerd is.

Introductie **Bundel Vergeten oorlog van de Schrijvers van de Ronde Tafel**

Benodigheden

Koffer met boeken

Wereldkaart

Zet klaar op het digitaal schoolbord:

www.vergetenoorlog.nl

Introductie

Introduceer de verhalenbundel *Vergeten oorlog* door het tonen van de wereldkaart.

De verhalen spelen zich in allerlei verschillende landen af, niet alleen in Europa, maar ook daarbuiten. Misschien zijn er leerlingen in uw klas met een niet-Nederlandse achtergrond. Ook in hun landen van herkomst was het oorlog. Weten zij iets van deze geschiedenis? Of kunnen ze dat navragen in hun familie?

U kunt er voor kiezen om het verhaal voor te lezen dat bij de achtergrond van één van uw leerlingen aansluit. Lees anders het verhaal van Arend van Dam *De mensentuin* voor. Het verhaal speelt zich af in Warschau in Polen.

Suggestie na het lezen van de verhalenbundel *Vergeten oorlog*

Speel het landenspel op www.vergetenoorlog.nl (Opdrachten / Spellen / Landenspel). In dit sleepspel kunnen de verschillende elementen uit de verhalen van de bundel naar de juiste verhalen worden gesleept.